

Оксана СКРИПНИК

Про довкілля начистоту

У звіті за 2012 рік у рамках проекту «Оцінка екологічної складової двостороннього співробітництва між Україною та ЄС» зазначається, що «питання охорони довкілля не є пріоритетними в державній політиці України, їх ігнорують під час прийняття важливих рішень на користь економічних, фінансових та інших інтересів».

10

Проте, за даними Представництва ЄС в Україні, з 1991 року західні держави профінансували у нас понад 80 проектів загальною вартістю більш як 100 мільйонів євро. А додаткового імпульсу в застосуванні європейського досвіду надасть проект «Підтримка Міністерства охорони навколишнього природного середовища України у впровадженні Закону України «Про екологічний аудит», у ході реалізації якого українські колеги ознайомляться з досвідом поліпшення методологічної бази екологічного аудиту, системи акредитації, сертифікації відповідних фахівців.

У більшості спільних проектів враховується екологічний чинник. Так, 25 жовтня нинішнього року підписано контракт про виділення Україні на 25 років Європейським інвестиційним банком кредиту в розмірі 152 мільйонів євро на добувочну лінію метро в Дніпропетровську. На думку сторін, він, серед іншого, відповідає політиці банку щодо пом'якшення наслідків змін клімату, а також сприятиме зменшенню шуму й викидів вуглецю.

У сфері охорони довкілля Україна та ЄС співпрацюють у рамках виконання Порядку денного асоціації між Україною та ЄС. Він є своєрідним інструментом підготовки до реалізації угоди до моменту набуття нею чинності. В «Оцінці екологічної складової двостороннього співробітництва між Україною та ЄС» фахівці проаналізували завдання Порядку денного й умовно визначили прогрес їх виконання у відсотках. Для прикладу: 75% – показник виконання положень Віденської конвенції про охорону озонного шару, 68% – положень Конвенції про захист Чорного моря від забруднення. А загалом умовний показник адаптації екологічного законодавства України до законодавства ЄС становить 84%. За експертною оцінкою, виконання пріоритетів, визначених у Дорожній карті «Східного партнерства», «відмінно» заслуговує, зокрема, включення до проекту Угоди про асоціацію зобов'язання стосовно адаптації екологічного законодавства України до законодавства ЄС, розвиток діалогу щодо кліматичної політики та міжнародного співробітництва з питань зміни клімату. Тоді як ступінь залучення громадськості до процесу адаптації у сфері охорони довкілля оцінили лише на «задовільно». Експерти зазначили, що українці залучаються до цього процесу епізо-

дично, громадські обговорення щорічних планів адаптації не проводять, звіти зазвичай готують без урахування громадської думки.

Глава 6 проекту Угоди про асоціацію має назву «Навколишнє природне середовище». Документ передбачає, зокрема, розвиток стратегій у таких галузях, як покращення якості повітря, води, зокрема морського середовища; управління відходами та ресурсами; захист природи; промислове забруднення та аварії; хімічні речовини, адміністративна відповідальність, а також залучення інвестицій в інфраструктуру та технології. Стаття 366 проекту угоди передбачає ведення постійного діалогу з питань охорони довкілля. Важливою ознакою документа є включення екологічних питань в інші сфери політики (наприклад, енергетику, сільське господарство, рибальство).

Для уточнення положень угоди, її реалізації експерти з України та ЄС за підтримки Шведського агентства з охорони природного середовища розробили Базовий план адаптації (апроксимації) екологічного законодавства нашої держави до законодавства Євросоюзу. Він визначає конкретні заходи, яких має бути вжито для узгодження українських норм із директивами ЄС, органи, відповідальні за це, та терміни виконання. Наприклад, протягом трьох років з дати підписання угоди планують встановити зони та агломерації по всій території України за ступенем забруднення атмосферного повітря, розмістити пости спостереження за його якістю та пункти відбору проб. Фахівці наголошують на необхідності ухвалення нормативних актів, де визначалися б зони та агломерації для вимірювання концентрацій різних речовин, що є небезпечними для здоров'я (як-от арсен, кадмій, ртуть, нікель тощо). Також обґрунтовують важливість прийняття закону, який встановив би норми вмісту хімічних речовин у фарбах, вимоги щодо надання інформації про них, а також щодо їхнього маркування, запровадив би систему моніторингу вмісту в них летючих органічних речовин.

Проте, на думку експерта ресурсно-аналітичного центру «Суспільство і довкілля» Наталії Андрусевич, не варто очікувати раптового прогресу одразу після підписання Угоди про асоціацію чи навіть набрання нею чинності. Процес удосконалення законодавства, а тим паче його практичного застосування довготривалий і передбачає велику щоденну працю. Окрім цього, впровадження законодавства потребуватиме значних коштів та інвестицій у промисловість для виконання вимог щодо запобігання забрудненню.

– Для ефективної реалізації екологічних зобов'язань, передбачених Угодою про асоціацію, також має бути політична воля в країні. Можливо, після того, як ми запозичимо європейський досвід ставлення до питань довкілля на державному рівні, зміниться також ставлення до екологічних проблем в Україні й охорона навколишнього середовища стане важливим напрямом державної політики, що, у свою чергу, позитивно вплине на реалізацію як національного екологічного законодавства, так і зобов'язань відповідно до міжнародних екологічних угод, стороною яких є Україна, – робить припущення експерт.

